

A Pro-Skills Filozófiája

A felnőttképzés azon a hiten alapszik, hogy „az emberek meg tudják ragadni az irányítást az életükben, létrehozhatnak változásokat, nem tehetetlenek a strukturális erőkkel szemben”.
(M.K. Smith, 1994)

A Pro-Skills projekt része az **Európai Élethosszig Tartó Tanulás** programnak (Grundtvig) társfinanszírozásban az Európai Bizottsággal. A nyolc európai országból származó, kilenc projekt partner a non-profit szervezetek különböző munkaterületeinek szakértelmét képviselik: felnőttoktatás, egészségfejlesztés, függőségek megelőzése.

A Pro-Skills a gyakorlat-orientált képzés koncepciójának előmozdításának kidolgozásában érintett, a személyes, szociális és egyéni készségek előremozdítása és javítása a szociálisan hátrányos helyzetű emberek (különösen a fiatal felnőttek) körében, ami alapvető feltétele az élethosszig tartó tanulásnak.

A projekt háttere

Azok az emberek, akiknek nehéz a társadalmi háttere, vagy tapasztaltak már szociális helyzetükből¹ fakadó hátrányt, ritkán férnek hozzá a felnőttoktatás és az élethosszig tartó tanulás lehetőségeihez. Ennek a célcsoportnak, a hiányzó vagy nem felismert szociális és egyéni készségei jelentenek akadályt. Eltekintve a technikai és módszertani ismeretektől, a szociális és egyéni készségek alapvető kulcskompetenciák a felnőttek számára és fontos előfeltételei a hozzáférésnek és a sikeres megvalósításnak bármilyen formális és nem formális oktatásban. Továbbá alapvető fontosságúak az egyéni szociális és kulturális identitás fejlesztésében és megerősítésében, valamint a károsító és a függőségi magatartással szembeni fontos védőienek számítanak, így fontos eszközei lehetnek a jó életminőség megteremtésének.

Ezek az alapkészségek ritkán részei a felnőttoktatási tanterveknek és nincsenek ajánlások a felnőttek hatékony készségfejlesztésére egy alapvetően védett tanulási környezetben, másfelől viszont azon felnőttek száma, akik szembesülnek az instabilitás, a hátrányos helyzet és ezen képességek hiányosságaival, egyre nő: az első **Pro-Skills** projekt célja ennek az űrnek a kitöltése.

Pro-Skills 2, a második fázisban, a projekt középpontjában egy szabványosított "train-the-trainer" (képzők-képzése) koncepció áll, amely szakmai jellegű és támogatja a szakemberek a szociálisan hátrányos helyzetű felnőttek szociális és egyéni készségfejlesztésében. Célja, hogy széles körűen terjessze, és tartósan megvalósítsa a Pro-Skills koncepció innovatív elemeit, tudatosítva a politikusokban és döntéshozókban az alapvető készségek oktatásának, a tantervekben és oktatási ajánlásokban történő bevezetésének szükségességét, mind a felnőttoktatásban, mind az élethosszig tartó tanulás során.

¹ További részletek a "szociálisan hátrányos helyzetről" – definíciók és nézőpontok – Pro-Skills Képzési terv 21-23. o., www.pro-skills.eu

"Miért" kell fejleszteni az alapvető készségeket a szociálisan hátrányos helyzetű felnőttek körében?

Egy folyamatosan változó világban egyre több speciális kompetenciára – a tudomány és technológia, valamint a szociális és állampolgári kompetenciák – van szükség, hogy az emberek megértsék, illetve kezelni tudják a mindennapi modern élet kihívásait, függetlenül a globális pénzügyi válság gazdasági és társadalmi következményeitől.

Ebben az összefüggésben az oktatási és képzési rendszereknek – az új igényekhez idomulva – javulnia kell annak érdekében, hogy jobban megfeleljen a képzettségi igényeknek, a munkaerőpiacnak és a szociális és kulturális kihívásoknak a globalizált világban, megcélozva azokat a fiatal nőket és férfiakat, akik helyzetük miatt kivételes nehézségekkel szembesülnek a munkaerőpiacon. Különösen rugalmasabb tanulási utakra van szükség, amelyek lehetővé teszik a mozgást a nőknek és férfiaknak az élet különböző szakaszaiban, a különböző oktatási és képzési rendszerek között, a formális és nem formális tanulási környezetben, és amelyek vonzzák a nem hagyományos tanulókat.

Az ilyen jellegű igényeken belül a **Pro-Skills partnerek úgy döntöttek, hogy elsőbbséget kell, hogy élvezzen a rászorulóknak célzott megközelítése**, különösen az alacsony képzettségűek, a munkanélküliek, a fiatal és az idősebb munkavállalók, a fogyatékkal élők, a mentális zavarokkal küzdők, vagy a kisebbségi csoportok tagjai, mint a migránsok, **akiknél nagy a kockázata a későbbi inaktivitásnak, a társadalmi kirekesztettségnek, és akik a szociális ellátásoktól függenek.**

Ezek az emberek a különösen hátrányos feltételek vagy a nagy társadalom áldozatai, gyakran tekintik magukat gyengének, alacsony szintű önhatékonyság és önbecsüléstől szenvednek az életeseemények szervezését és az egészségi állapotukat illetően. Emiatt elengedhetetlen fontosságú az alapvető készségfejlesztés lehetőségének biztosítása számukra. Az egyéni, szociális és önmenedzselési készségek is befolyásolják motivációjukat arra, hogy tanuljanak, illetve aktívan részt vegyenek abban a környezetben, amelyben élnek.

A hangsúly a személyes alapokon és nem a külső körülményeken van, amelyeket nehéz befolyásolni. Tisztában kell lenni azzal, hogy az életkörülmények, a társadalom szervezete és szabályai, valamint a társadalmi körülmények további fontos feltételei az integrációnak.

A szociálisan hátrányos helyzetű felnőttek alapvető készségeit fejlesztő képzés célja egy "befogadó" szemlélet bevezetése a társadalomba. Ezért a Pro-Skills koncepció inkább bizonyos etikai és filozófiai elvek alapján határozza meg magát.

Életkézségek hátrányos helyzetű személyeknek az Élethosszig Tartó Tanulásban: A háttér elmélet, amely támogatja a készségalapú oktatást

"Azok, akik magukat nagyon hatásosnak tekintik, másképp gondolkodnak és éreznek, mint azok, akik hatástalanak látják magukat. Ők inkább alakítják a saját jövőjüket, minthogy egyszerűen megjósolják."
(Albert Bandura)

1986-ban, az Ottawai Egészségfejlesztési Charta és az Egészségügyi Világszervezet elismerte az életkézségek összefüggését a megfelelőbb egészségügyi választásokkal és az élethosszig tartó tanulással.²

Az életkézségek képessé tesznek az adaptív és pozitív viselkedés elsajátítására, mely lehetővé teszi az egyének számára, hogy hatékonyan kezeljék a mindennapi élet szükségleteit és kihívásait (WHO meghatározása).

Az életkézségek irányulhatnak saját vagy mások cselekedeteire, ugyanúgy, mint a körülvevő környezet megváltoztatása, mely befolyásolja az egészséget.

Az Életkézségeken Alapuló Oktatás (LSBE)³ hosszú történetre tekint vissza a gyermekek fejlődésének támogatásában és az egészségfejlesztésben. Ma már elismerten hatékony megközelítéssel kívánja kezelni a különböző kérdésekben a gyermek-és ifjúsági fejlesztést és a tematikus válaszokat.⁴

A várható tanulási eredmények közé tartoznak a tudás, az értékek, az attitűdök és a készségek, különös hangsúlyt fektetve az ide vonatkozó készségekre, mint a kritikus gondolkodás, a problémamegoldás, az önmenedzselés, a kommunikációs és interperszonális készségek.⁵

² **Ottawai Egészségfejlesztési Charta Első Nemzetközi Egészségfejlesztési Konferencián, Ottawa, 1986. november 21, Személyes Készségek Fejlesztése**

Az egészségfejlesztés a tájékoztatás, az egészségügyi oktatás és a mindennapi élethez szükséges készségek erősítése révén támogatja a személyes és társadalmi fejlődést. Ezáltal növeli a rendelkezésre álló lehetőségeket, melyek lehetővé teszik az emberek számára a saját egészségük és környezetük fölötti több kontroll gyakorlását és az egészséghez vezető út kiválasztását. Létfontosságú az emberek képessé tétele az élethosszig tartó tanulásra, felkészítésük annak minden egyes szakaszára, hogy megbirkózhassanak a krónikus betegségekkel és a sérülésekkel, meg kell könnyíteni annak elsajátítását az iskolákban, otthonokban, a munkahelyeken és a közösségekben. Intézkedésre van szükség az oktatásban, szakmai, kereskedelmi és önkéntes szervezetek segítségével, s ezen belül az intézményekben.

³ Az életkézségeken alapuló oktatás fogalmát gyakran szinte szinonimaként használják a készség alapú egészségügyi oktatással. A két megközelítés közötti különbség csupán tartalmi, téma szerinti. A készségeken alapuló egészségügyi oktatás középpontjában "az egészség" áll. Az életkézségeken alapuló oktatás a békére való nevelésről, az emberi jogokról, állampolgári ismeretekről és egyéb szociális kérdésekről szól, valamint az egészségügyről. Mindkét megközelítés a reális mindennapi élethez szükséges alapvető tudással, attitűddel, készségekkel foglalkozik, és mindkét esetben interaktív tanítási és tanulási módszereket alkalmaz.

A megélhetési készségek kifejezés a személyes és a háztartási gazdálkodási célok eléréséhez szükséges képességekre, forrásokra és lehetőségekre utal, más szóval a jövedelemtermelésre. A megélhetési készségek magukban foglalják a műszaki és hivatásszerű képességeket (ács, varró, programozó, stb.); üzleti, vállalkozási és pénzügyi menedzsmenti készségek.

⁴ kifejezték az UNGASS a HIV/AIDS (2001), UNGASS a gyerekekért (2002), World Youth Report /Ifjúsági riport/ (2003), World Program az emberi jogi képzése (2004), az ENSZ Fenntartható Fejlődésért és az Oktatás Évtizede (2005), az ENSZ-főtitkár Tanulmány a gyermekek elleni erőszakról (2006), 51. a Bizottság a nők helyzetéről (2007), és a World Development Report /Világ fejlesztési riport/ (2007).

⁵ WHO INFORMÁCIÓS SOROZAT AZ ISKOLA-EGÉSZSÉGÜGYRŐL Egészség készségek: Készségeken alapuló egészségügyi oktatás, beleértve az életkézségeket: Egy fontos Gyermekbarát Egészségfejlesztési iskola, Gyermekbarát Egészségfejlesztési iskolája

A hatékony programok az egészséges viselkedés népszerűsítése és a kockázati tényezők megelőzése érdekében iskolai környezetben célozzák meg a fiatalokat, azonban azt is kimutatták, hogy az életvezetési programok javítják a tanulási folyamatokat és a tanítási módszereket.

Az életkézségek képzése – több évtizedes kutatás és tapasztalat alapján – a viselkedési tudományok; az oktatás és a gyermekek fejlődésével foglalkozó diszciplínák; az emberek – különösen a gyermekek és serdülők – növekedés és tanulás; a tudás, attitűdök, készségek megszerzése; valamint a viselkedés területén lefolytatott vizsgálatokon alapszik.

Albert Bandura szerint a szociális tanulás elmélete az életkézség oktatási modell egyik legfontosabb elmélete.

A szociális tanulás elmélete középpontjában a tanulás áll, mely egy társadalmi környezetben történik.

Figyelembe kell venni, hogy az emberek tanulnak egymástól, beleértve az olyan fogalmakat, mint a megfigyeléses tanulás, az utánzás, és modellezés. "A legtöbb emberi viselkedés tanult megfigyelés modellezésén keresztül történik: mások megfigyelése által, valaki rögzíti az új feladat megoldásának folyamatát, így a kódolt információ egy későbbi alkalom esetében a cselekvés útmutatójaként szolgál." (Bandura 1977)

Továbbá a szociális tanulás elmélete azt állítja, hogy az emberek **nagyobb valószínűséggel** követnek mintákat, amikor azt hiszik, **képesek** azon viselkedések sikeres végrehajtására. Ez azt jelenti, hogy nagyobb lesz az önhatékonyság. Laikus szempontból az önhatékonyság lehet az önálló tanulás iránti bizalom növelésének eszköze.

A szociális tanulás elmélete az emberi viselkedést a kognitív, viselkedési és környezeti hatások közötti folyamatos kölcsönös interakcióként magyarázza meg.

Az önhatékonyságnak központi szerepe van Bandura elméletében, továbbá a saját koncepciója szerint a személyben megvan annak a lehetősége, hogy képes legyen szembenézni a kihívásokkal és problémákkal, hogy átvegye a különböző élethelyzetekben és társadalmi kontextusokban előforduló események irányítását. "Az önhatékonyság az a hit, hogy az ember képes megszervezni és felhasználni a kialakuló helyzetek megoldásához szükséges forrásokat." (Bandura 1986)

Az önhatékonyság nem veleszületett képesség, de megtanulható az élet során, és az életeseményektől függően növelhető vagy csökkenthető az ehhez szükséges idő.

Egy másik fontos szempont a szociális tanulás elméletében az önszabályozás koncepciója, amely megmagyarázza, hogy az emberek hogyan választanak a tanult viselkedési minták közül. Önszabályozó folyamat megy végbe, amikor az egyén saját elképzelést alakít ki arról, hogy mi a megfelelő, vagy nem megfelelő viselkedés és eszerint választja ki a cselekvést.

Az önhatékonyság és az önszabályozás szigorúan kapcsolatban állnak azzal a lehetőséggel, hogy az egyén használja saját kompetenciáit és forrásait, és aktiválja életvezetési képességeit. Másrészt a mindennapi élethez szükséges készségek nélkülözhetetlenek a problémákkal és a helyzetekkel való szembenézéshez és az önhatékonyság javításához.

A Bandura elméletében az egyén aktív, képes irányítani és kezelni az élet eseményeit, ami azt jelenti, hogy mindenki megtanulhatja, hogy hogyan kell azt tenni.

Így lehetséges, hogy az életkézségeket megtanuljuk: ezek fontos védelmi tényezők, az emberek problémahelyzetben sem lesznek elveszettek, megtartják az önbecsülésüket, az önbizalmukat, a belső kontrollt és az életcél, ugyanúgy, mint a család, a barátok és a közösség szociális támogatását.

A közösségi pszichológia területén végzett számos vizsgálat szerint ezek a készségek elengedhetetlenek ahhoz, hogy megküzdjünk a sebezhetőséggel és a különböző típusú stresszorokkal (Rappaport & Seidman 2000 Wiley & Rappaport 2000). A képesség – az egyéni és társadalmi erőforrások megtalálásához szükséges személyes kompetencia (az életkézségek és a szociális támogatás) – hogy az ember szembenézzen az eseményekkel és a rossz körülményekkel, közvetlenül kapcsolódik a társadalmi befogadáshoz vagy a hátrányos helyzethez.

Az életkézségek a felhatalmazás érzékeléséhez is kapcsolódnak, "az a folyamat, amely során az emberek irányítják az életüket befolyásoló eseményeket". A felhatalmazás előfeltétele a lelki jólétnek is, "nem adható, belülről és a kialakítottak csoportból fakad." (Laverack 2007)

A Pro-Skills csapata a szociális és egyéni készségeket a megfelelő életvitelhez szükséges alapvető kompetenciák és a különböző formális és nem formális oktatási formákhoz való sikeres hozzáférés fontos előfeltételeinek tekinti. Továbbá alapvető fontosságúak a saját társadalmi és kulturális identitás kialakításának fejlesztésben, illetve megerősítésben és fontos erőforrásai az egészséges életmódnak.

Sajnálatos módon ezek az alapvető készségek ritkán részei a felnőttoktatási tanterveknek és kevés ajánlás létezik a felnőttek részére az ilyen jellegű készségek, védett tanulási környezetben történő hatékony képzésére. (Pro-Skills Képzési terv)

Emiatt fontos esélyt adni ennek a célcsoportnak egy ismeret, készség és kompetenciafejlesztő – személyi, polgári, társadalmi és/vagy foglalkoztatási perspektívában megvalósuló –, új fejlődési és tanulási folyamat elindítására.

A Pro-Skills etikai nyilatkozata

A Pro-Skills koncepció bizonyos etikai szempontokra épül. A koncepció – szellemiségünk szerinti – használata érdekében, a felhasználónak helyeselnie és magáévá kell tennie ezeket a nézeteket. Hitünk azzal a céllal kezdődik, hogy egyenlő esélye van minden férfinak és nőnek, ami azt jelenti, hogy minden emberi lény egyenlő. A Pro-Skills koncepcióval és a Pro-Skills beavatkozással, mint következmény, arra törekszünk, hogy a résztvevők képessé váljanak a jólét egyenletesebb elosztásának elérésére, a társadalmi és a mindennapi élet befolyásolására és az abban való aktív részvételre.

A koncepciónk magában foglalja a készség képzést, azonban ez egyáltalán nem azt jelenti, hogy mi nem ismerjük el a célcsoportunk ügyességét. Célcsoportunk tagjai kénytelenek elsajátítani a környezetük túléléséhez szükséges készségeket, melyek tapasztalatra és reflexióra épülnek, mint minden készség. A Pro-Skills képzés a készségeket hasznosabbá és produktívabbá tételét kínálja, aktív részvételt biztosítva a hátrányos feltételek megváltoztatásában. Ez a kijelentés is bizonyítja általános meggyőződésünket, hogy a peremre kerülés vagy hátrányosság, a csoportok és egyének társadalomból való kizárásához vezet. Ez ráirányítja a figyelmet a társadalmi struktúrákra a Pro-Skills képzésünkben.

A Pro-Skills koncepciónak tehát az a célja, hogy összekapcsolja és képessé tegye a résztvevőket az életükben és a társadalmi szinten megjelenő körülmények megváltoztatásában való aktív részvételre.

Konklúzióként elérkeztünk ezeknek a nézeteknek a beavatkozásunk résztvevői vagy potenciális résztvevői felé történő kommunikációjához. Annak kommunikálása, hogy hogyan határozzuk meg a problémákat, a stratégiánkat és a célokat a Pro-Skills koncepció segítségével, alapvető fontosságú, egy olyan lépés, amelyet nem lehet figyelmen kívül hagyni. Ennek etikai és pedagógiai okai is vannak. Az etikai dimenzió az esélyegyenlőség figyelembevételét foglalja magában és foglalkozik minden ember azon jogával, hogy eldöntse, melyik fejlődési folyamatban akar részt venni. Koncepciónk legitimitációt kap a résztvevőktől mind etikai, mind pedagógiai szempontból. A pedagógiai szemlélet jelentősége alapvető pedagógiai elvként is kihat a meta-megismerésre, először is a fejlődés tudatossága által, melynek kulcsfontosságú eleme a tanulás, másodsorban azon jog által, hogy tudatában legyünk és irányítói a fejlődésnek és a tanulásnak. Ezt tartjuk a Pro-Skills tanulási koncepció alapvető elveinek és összetevőinek.

A Pro-Skills képzés az a célunk, hogy értéket adjunk az élethez és az egészséghez. Tudásunk, érdeklődésünk középpontjában az élet értékei állnak.⁶ Ez a tudás, érdeklődés rendelkezik azzal a potenciállal, hogy különbséget tegyünk az életvitel és az egyenlőtlen feltételek között az élet és a feltételek megváltoztatása érdekében. Ez még azzal az előnnyel is jár, a mi meghatározásunk szerint, hogy az egészség javítja a résztvevők egységességének érzését.

⁶ Ez ellentétben áll a leggyakoribb elismert értékkel az oktatásban, az értékváltás során arra törekszünk, előre meghatározott célok elérése érdekében, hogy értékkekké váljanak a piacon. Ez másrészt nem jelenti feltétlenül azt, hogy az értékváltás nem támogatja az élet értékeit, és fordítva. Azt kell megnézni, mely készségek ismerete a fő érték.

A Pro-Skills filozófia

Víziónk azon az elképzelésen alapszik, hogy minden férfi és nő esélyei egyenlők, különös figyelmet fordítva a szociálisan hátrányos helyzetű emberek fejlesztésére és a közös fellépés igényére, egy tisztességes és befogadó társadalom elérése érdekében.

Missziónk, hogy szélesítsük az élethosszig tartó tanulás oktatási kínálatát annak érdekében, hogy hozzájáruljon az emberi jólét és az egészség előmozdításához a nehéz társadalmi háttérű emberek körében megvalósított személyes, szociális és egyéni készségek fejlesztése által, biztosítva ez által az életfeltételeik javításában való aktív részvétel reális esélyének alapvető feltételeit.

Alapértékeink

"Nincs menekvés az értékválasztások elől a jóléti rendszerekben"
(R.M. Titmuss, 1977)

Esélyegyenlőség,

Az oktatás az esélyek közötti átjáró. Minden ember polgári joga az egyenlő eséllyel való hozzáférés az oktatáshoz, a függetlenség, az identitás és potenciáljuk fejlesztése érdekében. Ezen célok alapja a tanulási és tanítási szabadság védelme és a garancia, hogy mindannyian egyenlő eséllyel vehetünk részt az oktatásban.

Társadalmi igazságosság

Az egyenlő hozzáférés az élethosszig tartó tanuláshoz alapvető fontosságú a szegénység, a diszkrimináció, a munkanélküliség és a kirekesztés más formái ellen folytatott társadalmi változások megvalósítása érdekében. Ezért elengedhetetlen a társadalmi integráció kiépítése és a sokszínű társadalmunkban élő minden egyén méltóságának, egyenlőségének tiszteletben tartása.

Demokrácia

Arra törekszünk, hogy a szociálisan hátrányos helyzetű emberek részére egyenlő hozzáférést biztosítsunk az élethosszig tartó tanuláshoz és az egyéb forrásokhoz, megtagadva a diszkrimináció minden formáját. Ez olyan erőfeszítés, amely hozzájárulhat a demokratikus élet valós körülményeinek kiépítéséhez társadalmunkban.

Részvétel és aktív állampolgárság

A szociálisan hátrányos helyzetű emberek ösztönzése az érdemi módon való részvételre a nehéz életkörülményeik módosítását, saját jövőjük építését célzó döntéshozatalban, hozzájárulva ez által a politikai közösség jólétéhez.

Szolidaritás

A szociálisan hátrányos helyzetű emberek törekvése nevében utalunk a szolidaritási attitűdre: az egyén értékeinek, potenciáljának és kulcsfontosságú kompetenciáinak fokozása. A szolidaritás segíti az emberek közötti egyenlőség megvalósulását.

Autonómia

A szociálisan hátrányos helyzetű felnőttek körében való felelősségteljes önrendelkezés előmozdítása érdekében, hiszünk a meglévő erőforrások és erősségek feltárásának szükségességében. Emberi lényként, életük főszereplőjévé kell válniuk. Ezt a célt el lehet érni az alapvető készségek fejlesztésével, illetve az interperszonális kapcsolatokkal és a környezeti lehetőségekkel is.

Kollektív cselekvés

Az egyének megerősödnek, amikor együtt dolgoznak a közös jóért. Az oktatási és megelőzési terület szakembereiként, hisszük abban, hogy javítani tudunk a szakmai állapoton és az élethosszig tartó tanulási ajánlat minőségén, amikor egyesülünk és együttesen támogatjuk azt.

Partnerség

A családokkal, szervezetekkel, politikusokkal és más érdekelttel való partnerség alapvető fontosságú az oktatás minősége és az egyének felhatalmazása szempontjából, ezért úgy véljük, hogy az emberek közötti kapcsolatok fontos eszközt jelentenek a változásra.

Kulturális identitás

Minden embert gondoskodó és tiszteletteljes módon kezelünk, szem előtt tartva az egyéni és kulturális különbségeket, illetve a személyes értékeket. Ennek célja a kulturális és etnikai sokszínűség iránti érzékenység és tudás fejlesztése. A szociális és kulturális identitás is egy tanulási forrás és az egészséges értelemben vett önbecsülésnek egyik fontos alapja lehet.

A Pro-Skills képzési koncepció az élethosszig tartó tanulásra

Élethosszig Tartó Tanulás "[...] minden olyan tanulási tevékenység az élet során, melynek az a célja, hogy javítsuk tudásunkat, készségeinket és kompetenciáinkat, egyéni, polgári, szociális és/vagy foglalkoztatási szempontból." (Európai Bizottság Oktatás és Képzés, 2006).

Az élethosszig tartó tanulás, formális vagy nem formális, átfogja az egész életet, ez magában foglalja az elméleti ismereteket és gyakorlati készségeket, azok megszerzését, fejlesztését és kiterjesztését bármilyen formában, a készségek minden értelmében.

A Pro-Skills koncepció, néhány innovatív megközelítés elemeit és alapvető elveit tartalmazza, mint például az önszabályozó, produktív, kooperatív és tapasztalatokon alapuló tanulás a felnőttoktatásban.⁷

Ezek a megközelítések hatékonyabbnak tűnnek a tudás és készségek hosszú távú támogatásában, mint a hagyományos tanítási módszerek. A tanulók inkább alanyai a tanulási folyamatnak, mint a tárgyai, mert arra képzik őket, hogy saját maguk szabályozzák a tanulási folyamatot.

A felhatalmazásos koncepció alapján, a hangsúly az életesemények kezelésének személyes kulcskompetenciáin van, melyek a szervezetek kapacitását, a hasonló érdeklődésű csoportok és közösségek életkörülményeivel és egészségével kapcsolatos magatartást is befolyásolják. Ezért ez a módszertani választása is tükrözi a Pro-Skills etikai és filozófiai elveit.

⁷ További részletek erről a megközelítésről a Pro-Skills Képzési terv 15-20.o., www.pro-skills.eu

A Pro-Skills koncepció módszertani elvei

"Az elmélet gyakorlat nélkül üres idealizmushoz vezet, és a cselekvés filozófiai reflexió nélkül agyatlan aktivizmushoz"
(Elias és Merriam, 1980)

Az emberi lények olyan potenciállal, forrásokkal és kompetenciákkal rendelkeznek, melyeket fejleszteni lehet, az életcélok és a jólét elérése érdekében. Hangsúlyt kap az egyén személyes növekedése és az önállóan irányított tanulás.

A **tanulás tapasztalati megközelítése** preferált, mely szerint a tanuló tapasztalatainak növekedése, együtt jár a döntéshozatalban és a változásban való részvételt meghatározó fő tényező fokozásával.

Az érzékek szimulációja arra készíti az embereket, hogy "érezzék", amit tapasztalnak: az érzések társulnak igazi élményekkel, segítenek érvényesíteni a tanulási képességeket és a változás értékét. A valós élethelyzetek szimulációja segít abban, hogy a kifejlesztett készségeket átültessük a mindennapi életbe.

A **nem hagyományos módszereket** részesítjük előnyben, abban a meggyőződésben, hogy az előre meghatározott rendszerek, hagyományos és elismert módszerek vagy a technológiai eszközök, stb. a valódi tanulás gátjaként érzékelhetők a társadalmilag hátrányos helyzetű emberek által.

Az **"eszköz nélküli /unplugged/"** megközelítés erőfeszítést igényel a képzőtől, hogy autentikusabb és spontán legyen, illetve ösztönözze a résztvevőket.

Többet értéket ad a **védett környezet**, amelyben az egyén szabadon gyakorolhat, kísérletezhet és érezhet, erősítheti potenciáljait, nem tapasztal ítéletet vagy teljesítményértékelést.

A közösségi megerősítés elősegíti és fokozza a **bizalmi és hiteles kapcsolatot**, támogatja az emberek önértékelési és önhatékonyasági érzését, ami alapvető feltétele a tanulási folyamatnak.

A Pro-Skills innovatív tanítási megközelítés változatos játékok és relációs gyakorlatok dinamikáján alapszik, melyek a filozófiánk által megfogalmazott célok megvalósításának eszközeiként jelennek meg, arra ösztönözve az embereket, hogy elmélyüljenek gondolataikban és „itt és most” érezzék át a szerzett tapasztalatokat, a saját forrásaikon alapuló élethelyzetek megváltoztatása érdekében. Ezen eszközök gyakorlati célja a résztvevők szükségleteinek kielégítéséhez elengedhetetlenül fontos készségek megszerzését elősegítő ismeretek és gyakorlatok feltételeinek kialakítása, hozzájárulva ez által az emberek kapcsolatteremtéséhez és egy adott probléma megoldási lehetőségének megtalálásához.

Az emberek különböző módon reagálhatnak az ilyen típusú gyakorlatokra vagy a mély érzések és helyzetek bevallásának jó lehetőségeként foghatják fel: a képzőknek felelősségtudatosan kell alkalmazni ezeket a technikákat és játékokat, kezelni azokat a dinamikákat, melyek hatékonyan fejleszthetők és az alternatív megoldások ajánlása által, alkalmasak az adott helyzet kontroll alatt történő tartására is. Nagyon fontos szerződést kötni a résztvevőkkel annak érdekében, hogy tudatosuljon bennük a kötelezettségvállalás és a felelősségteljes döntéshozatal.

A képzők, a Pro-Skills filozófia által bemutatott célok megvalósításához szükséges metodológia használatára alkalmassá tétele érdekében a következőket javasoljuk: mi hiszünk abban, hogy a szociálisan hátrányos helyzetűekkel eredményesen megvalósítható Pro-Skills koncepció megfelelő készség, tulajdonság és feladat gyűjteményt igényel, melyet úgy tűnik, ilyen szempontból kell kidolgozni.

A legtöbb képző már rendelkezik az ilyen jellegű gyakorlatok és technikák használatához szükséges ismeretekkel és készségekkel, azonban tudomásul kell venniük azt a tényt, hogy a Pro-Skills koncepción belül ezeknek a módszereknek új jelentősége van.

Ezért fontos, hogy az általunk javasolt módon és e rövid kézikönyv által történjen a Pro-Skills koncepcióban érdekelt képzők képzése.

Tesztelve ezt a képzési javaslatot, mely egy holisztikus megközelítés, a képzők, akik szeretnék magukévá tenni a Pro-Skills koncepciót és filozófiáját, lehetőséget kapnak arra, hogy megvitassák és átértékeljék önmagukat, illetve szerepüket ebben a komplex tanulásban és e változó világ szociális szükségleteiben.

A Pro-Skills koncepció egy folyamatban lévő módszertani ajánlás, mely további fejlesztést, illetve kiegészítést igényel. Azoknak a képzők és szakemberek, akik szeretnének azonosulni a Pro-Skills filozófiával és elkötelezettek ezzel a mindennapi gyakorlatban megjelenő, az emberi jogokhoz kapcsolódó „subjektív” perspektíva mellett, életben kell tartaniuk a kollektív gondolkodást és a szakemberek közötti tapasztalatcserét. Ugyanakkor fontos összegyűjtenünk a végső célcsoportok körében megvalósított Pro-Skills koncepció tapasztalatait az egyforma értékelési lehetőségek kidolgozása érdekében. Ebben a hiányos állami pénzügyi forrásokkal jellemezhető időszakban, az ilyen jellegű ajánlások fenntarthatósága és széleskörű elterjesztése a szakemberek és szervezeteik körében, az általunk bizonyítható, konkrét eredmények és értékek függvénye.

Tisztában vagyunk azzal, hogy ezt a koncepciót be kell építenünk egy szélesebb körű beavatkozási programba, növelve az érdekelt felek bevonását és a társadalmi párbeszédet a különböző szinteken, az állami szolgáltatók (szociális és egészségügyi) és az oktatási és képzési szolgáltatók között, hogy foglalkozzanak a nagy cél – egy tisztességesebb és egészségesebb társadalom – megvalósításával.